

13 april 2018

Kenmerk: HAR 2018 04 13 2

Onderwerp: Bezwaarschrift maatwerk assimilatieverlichting op locatie Zuideindseweg 25b, Delfgauw

Zaaknummer 00495543.

Aan: College van B&W en het College Bezwaarschriften
Postbus 1
2640 AA PIJNACKER

Geachte college,

Gezamenlijk met de NMP en BVD maken wij als belanghebbenden bezwaar tegen de recent door u verleende Maatwerk vergunning assimilatieverlichting op locatie Zuideindseweg 25b te Delfgauw met het zaaknummer: 00495543.

Met vriendelijke groeten,

Geert van Poelgeest
voorzitter

Huub van 't Hart
secretaris Natuurbescherming

Mede indieners bezwaarschrift:

Vereniging voor Natuur- en Milieubescherming Pijnacker (NMP)

info@nmpijnacker.nl

<http://www.nmpijnacker.nl>

Bewonersvereniging Delfgauw

p/a Post van der Burgstraat 23, 2645 AP Delfgauw

<http://www.bewonersverenigingdelfgauw.nl>

Bijlage: Bezwaarschrift

Cc: Vereniging voor Natuur- en Milieubescherming Pijnacker, Bewonersvereniging Delfgauw

Bezwaarschrift tegen de door B&W van de gemeente Pijnacker-Nootdorp verleende vergunning voor het toestaan van maatwerk assimilatieverlichting op locatie Zuideindseweg 25b, Delfgauw.

De beschikking is op 9 maart 2018 verzonden. Een belanghebbende kan binnen zes weken vanaf de dag na de verzending (dus vóór 19 april 2018) van de beschikking een bezwaarschrift indienen bij het college van burgemeester en wethouders van Pijnacker-Nootdorp, t.a.v. de Commissie voor bezwaarschriften, Postbus 1, 2640 AA Pijnacker, onder vermelding van het zaaknummer 00495543.

KNNV, NMP en Bewonersvereniging Delfgauw tekenen hierbij bezwaar aan tegen de door B&W afgegeven beschikking voor het toestaan van maatwerk assimilatieverlichting op de locatie Zuideindseweg 25b te Delfgauw.

Hiertoe voeren zij de onderstaande argumenten aan:

- Genoemd maatwerk is van toepassing in 99% van de nacht en betreft dus geen uitzonderingssituatie zoals beschreven in de aanvraag.
- De zoneringsindeling E4 Industriegebied is volstrekt onterecht. Gezien de ligging van het bedrijf past zoning E1 natuurgebied.
- Op geen enkele wijze is aannemelijk gemaakt dat de inzet van Best Beschikbare Technieken is onderzocht om het beoogde doel van het beperken van de lichthinder op natuur en mens te bereiken. Alleen de economische belangen van de teler zijn opgevoerd waarmee de teler alle voordelen krijgt en alle hinder wordt afgewenteld op de mens en natuur in de omliggende omgeving.
- Dat B&W nu voor de tweede keer een beschikking afgeeft, waarin carte blanche voor lichthinder beoordelen wij als onzorgvuldig bestuur. B&W maken niet in redelijkheid en billijkheid een afweging tussen het maatschappelijk belang van omwonenden en omringende natuur en het economisch belang van de ondernemer.
- B&W stimuleren op geen enkele wijze de ondernemen in het nemen van CO2 reducerende maatregelen als bijdrage aan het gemeentelijk beleid ten aanzien van de klimaatdoelstellingen, waarbij opgemerkt dat de glastuinbouw ca 75% van het energieverbruik binnen de gemeente voor haar rekening neemt.

Hieronder wordt ons bezwaar verder uitgewerkt en onderbouwd.

Inleiding

In het Activiteitenbesluit § 3.5.1, artikel 3.56 t/m 3.59 is vastgelegd dat gedurende de donkerteperiode en de nanacht de toepassing van assimilatiebelichting niet is toegestaan, tenzij de bovenzijde van de kas op een zodanige wijze is afgeschermd dat de lichtuitstraling wordt gereduceerd met een afscherm percentage volgens “tabel: minimaal te realiseren afschermingspercentages “

Het doel van het activiteitenbesluit opgenomen normen is het voorkomen van lichthinder en het beschermen van duisternis en het donkere landschap. In het onderhavige geval is er sprake van <15.000 lux en een verzoek tot maatwerk gericht op de nanacht.

Voorschriften	
Aanwezigheid lichtscherminstallatie	
Lichtscherm met 98% reductie (als assimilatiebelichting in donkerteperiode)	
Gebruik lichtscherminstallatie	
> 15.000 lux	afscherming 98% van zonsopgang tot zonsondergang
< 15.000 lux	afscherming 98% in donkerteperiode afscherming 74% in nanacht
Afscherming zijgevel	
Afscherming met 95% reductie op 10 meter en lampen niet zichtbaar	

Lichtvervuiling rond de 99% van de tijd in de nanacht

Onderhavig verzoek betreft het bij maatwerkvoorschrift vastleggen van afscherm percentages voor de nanacht, die afwijken van het minimale afschermpercentage van 74% gerelateerd aan specifieke weersomstandigheden conform onderstaande tabel, die in de aanvraag is opgenomen.

	donkerteperiode	nanacht
januari t/m maart	18.00u - 24.00u	24.00u tot zonsopgang
april	half uur na zonsondergang tot 02.00 u	02.00 tot zonsopgang
mei t/m augustus	-	-
september, oktober	half uur na zonsondergang tot 02.00 u	02.00 tot zonsopgang
november, december	18.00u - 24.00u	24.00u tot zonsopgang

Weersomstandigheden		Mate van reductie van lichtemissie
Buitentemperatuur in °C	Windsnelheid in m/s	
≤ 0	≥ 4	≥ 74%
0 – 5	≥ 4	≥ 20%
≥ 5	n.v.t.	Schermdoek open

Uit KNMI gegevens over de laatste 3 jaren (2015-2018) blijkt dat slechts iets meer dan 1% (berekend is 1,3%) van de tijd zich de situatie voordoet dat de buitentemperatuur lager of gelijk is aan 0 graden en de windsnelheid groter is gelijk is aan 4 m/s. De facto gaat het verzoek tot maatwerk dus om in ca. 99% van de tijd in de nanacht (grofweg tussen 2 en 6 uur) niet aan de afschermingseisen te hoeven voldoen.

De normen voor de mate van lichtafscherming in het Activiteitenbesluit zijn 98% (in de periode tot 24.00 uur) en 74% (van 2 tot ca. 6 uur).

De constatering in de beschikking dat slechts afscherming volgens de norm “onder bepaalde

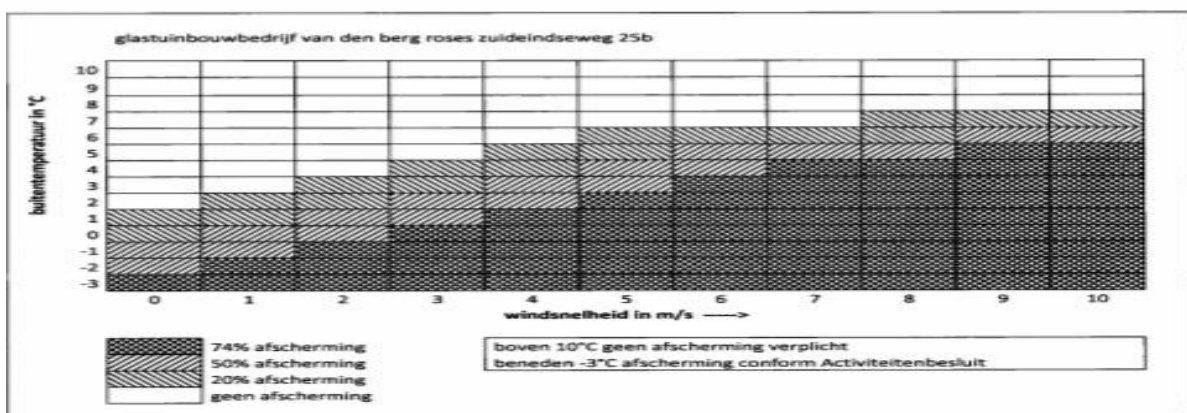
weersomstandigheden leidt tot een klimaat in de kas dat een negatief effect heeft op de gewasgroei” is een volstrekt misleidende aanduiding voor de weersituatie (wind en temperatuur) die geldt voor ruim over de 90% van de uren in de nacht gedurende het jaar en waaraan volgens de aanvraag voldaan dient te worden. B&W hebben de aanvraag naar omvang ten onrechte onvoldoende doorgrond en wekken hiermee de indruk dat het slechts in een beperkt deel van de tijd van toepassing zou zijn.

In het Delphy-rapport uit 2016, waar aanvrager naar verwijst, staat bij de samenvatting opgenomen: *“Assimilatiedoeken ter voorkoming van lichtuitstoot kunnen wel worden ingezet tot 70 à 80% doekstand om de mogelijkheid tot warmteafvoer in stand te houden, zoals in de nacht nu wordt toegepast. Vrijwel helemaal sluiten 95% tot 99% kan niet op momenten dat de lampen branden omdat het buiten de kas dan 22 tot 24 graden kouder moet zijn dan de gewenste kastemperatuur van bijvoorbeeld de gewenste 17 à 19 graden binnen in de kas.”* Dit geeft al aan dat de norm van 74% in nagenoeg alle gevallen afdoende gerealiseerd kan worden. Een verruiming zoals in beschikking is toegekend, is daardoor niet nodig.

Volledigheidshalve wijzen wij ook nog op een passage in de aanvraag waarin wordt aangegeven dat als de aangevraagde maatwerkbeschikking niet zou worden afgegeven er sprake van zou zijn (o.b.v. de rapportage van Wageningen Universiteit (WUR, rapportnummer GTB-1176, d.d. 2012), dat door het afschermen van de assimilatiebelichting 14% meer gewasbeschermingsmiddelen zouden moeten worden gebruikt en de uitstoot van CO2 met 73.600 – 123.600 kg per hectare per jaar zou toenemen. In dat betreffende rapport geldt die 14% voor een situatie waarin er sprake is van 98%-afscherming. Uitspraken over de daaraan te koppelen verhoging van CO2-uitstoot zijn in dat rapport niet opgenomen en derhalve niet te verifiëren. Het is dus onjuist om de aangevoerde gegevens zonder meer te accepteren.

In de aanvraag is een gedetailleerd verzoek opgenomen waarin de samenhang tussen omgevingstemperatuur en windsnelheid is opgenomen in reactie tot de schermafdichting. In de beschikking is zonder enige wijziging die als onderstaande tabel opgenomen. Waarom

Tabel: minimaal te realiseren afschermingspercentages gedurende de nacht

die ongewijzigd kan worden overgenomen wordt ten onrechte niet duidelijk gemaakt in de beschikking.

Het afzonderlijk door B&W toegevoegde kleine kader waarin alleen twee temperatuurlimieten in relatie tot afscherming worden genoemd, kunnen naar onze mening beschouwd worden als conclusie en uiteindelijke norm waar de aanvrager zich aan te houden heeft. Daarmee wordt de essentiële relatie tussen wind en temperatuur volledig terzijde geschoven en kan van enige reële normering geen sprake meer zijn. Dit is een onzorgvuldige handelwijze, die niet onderbouwd is en daarom geen stand kan houden.

Al in 2012 werd in de toelichting bij het Activiteitenbesluit opgenomen dat “om de praktijk de ruimte te bieden zich aan te passen aan de strenger wordende voorschriften wordt hier de mogelijkheid geboden tot maatwerk. Deze mogelijkheid blijft beperkt tot de nanacht. Dit past in de aanpak, waarin de milieubescherming vooral wordt gezocht in een strikte toepassing van een hoog afschermingspercentage in de donkerteperiode, waarbij wordt gestreefd naar een geleidelijke verlenging van die periode en dus een geleidelijke uitfasering van de nanacht.”

Aan dit streven wordt in de onderhavige beschikking geen enkele inhoud gegeven. De bestaande situatie wordt gecontinueerd terwijl geleidelijke aanscherping in de rede zou leggen bij onderhavige beschikking.

Lichtvervuiling en donkertebescherming: het belang er van

Bij de provincies leeft het onderwerp donkertebescherming en lichtvervuiling, hetgeen blijkt uit de inventarisatie ‘Licht op duisternis’ (IPO, Handboek Licht-donker 2008–2009). Deze doelstellingen vinden we ook terug bij het activiteitenbesluit waarin het voorkomen van lichthinder en beschermen van duisternis en het donkere landschap het doel is.

Donkerte is een oerwaarde, of – zoals het ook regelmatig genoemd wordt door provincies – een kernkwaliteit of kern karakteristiek. Het gevoel voor donkerte als oerwaarde leeft bij veel mensen. Overigens wordt duisternis, samen met de oer kwaliteiten stilte en rust, ook wel aangeduid als een compensatiewaarde, als een waarde die tegenwicht biedt aan de huidige, hectische maatschappij.

Lichtvervuiling heeft een versturende werking bij dieren (bijv. op het leef- en (foerageer)gedrag van nachtvogels, insecten en vleermuizen), maar ook bij mensen (verstoring waaksaap ritme, verstoring seizoensritme, hinder en afstoting, aantrekking, verblinding, ontregeling verre oriëntatie).

Bij lichtvervuiling kan men meerdere niveaus onderscheiden: de directe instraling (overigens niet van toepassing in de onderhavige beschikking), de horizonvervuiling en hemelhelderheid (lichtkoepels). Het gaat hierbij om grotere afstanden. Het licht is echter nog zichtbaar en heeft zijn invloed tot afstanden van kilometers.

In het IPO rapport wordt geconstateerd dat de uitstraling van assimilatiebelichting in de glastuinbouw de grootste impact heeft op de ruimtelijke kwaliteit. Stichting Natuur en Milieu en LTO Glaskracht Nederland hebben in 2006 een convenant (Licht-emissie akkoord, 2006) afgesloten waarin is afgesproken dat vanaf januari 2008 alle kassen (nieuw en bestaand) die gaan belichten een 95% scherm voor zij- en bovenafscherming moeten installeren.

Tijdens een afgesproken donkerteperiode van zes uur in de avond en voornacht geldt voor alle kassen dat ten minste 95% wordt afgeschermd of het licht moet uit. Kortom, het onderwerp staat al 12 jaar op de agenda!

In de beschikking stellen B&W dat *“Van negatieve effecten op de nachtrust van mensen is vooral sprake bij directe lichtinval in woningen. Van directe lichtinval in woningen is geen sprake omdat de gevels van de kas van zonsondergang tot zonsopgang (moeten) zijn afgeschermd en omdat, mede vanwege de situering van woningen, directe lichtinval door uitstraling van assimilatiebelichting aan de bovenzijde van de kas onmogelijk is. Vorenstaande maakt aannemelijk dat wij in deze specifieke situatie het gevraagde maatwerk uit oogpunt van bescherming van personen kunnen verlenen.”*

Hierbij wordt duidelijk dat er slechts op één aspect van de lichtvervuiling wordt ingegaan. Aan het aspect donkertebescherming als natuurwaarde voor de mens wordt ten onrechte voorbij gegaan.

De conclusie dat er dus geen beperking is voor het gevraagde maatwerk (t.w. onbeperkte lichtuitstoot) is veel te prematuur en zeker onvolledig (zie IPO-rapport 2009).

Ook argumentatie dat *“de lichtemissie door dit glastuinbouwbedrijf kan merkbaar zijn op wat verspreid liggend groen met vooral een recreatieve functie. Daaronder bevonden zich geen locaties die van belang zijn voor lichtgevoelige soorten. Van verstoring is geen sprake, omdat het de voortzetting van een bestaande situatie betreft.”* houdt geen stand. Immers aangetoond is dat hier een onjuiste interpretatie van de omgeving aan ten grondslag ligt. Ook is niet aangetoond dat er geen locaties van lichtgevoelige soorten zijn. Dat lijkt ons onwaarschijnlijk gelet op de nabijheid van weidevogels, vleermuizen, muizen en vele insecten. Deze soorten zijn alle lichtgevoelig (intensiteit, kleur, duur) en worden in hun nachtelijk functioneren gestoord waardoor er op korte en langere termijn natuurschade optreedt. De redenering dat omdat de afgelopen 3 jaar de verstoring heeft plaatsgevonden, er zonder bezwaar verlenging met 3 jaar kan worden toegekend is natuurlijk een redenering uit het ongerijmde en kan en mag geen argument zijn tot continuering van het bestaande.

maanden	donkerteperiode	nanacht
januari t/m maart	18.00u - 24.00u	24.00u tot zonsopgang
april	half uur na zonsondergang tot 02.00 u	02.00 tot zonsopgang
mei t/m augustus	-	-
september, oktober	half uur na zonsondergang tot 02.00 u	02.00 tot zonsopgang
november, december	18.00u - 24.00u	24.00u tot zonsopgang

(Bron <https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/activiteitenbesluit/themas/welke-mogelijkheden/kassen/donkerteperiode/>.)

In dit schema zijn de tijdsperioden van de dag opgenomen over de maanden voor de donkerteperiode en nacht. In dit overzicht is de urenaanduiding voor de donkerteperiode en nacht opgenomen voor de maanden mei, juni, juli en augustus d.m.v. de aanduiding '-'. Nu die periode niet gespecificeerd is geldt voor die periode dan artikel 3.56 waarin de norm van 98% is opgenomen.

Dat betekent dat de ontheffing niet voor de periode 1 mei - 1 september kan gelden. Het is een omissie dat dit niet duidelijker in de beschikking is opgenomen. Nu wordt gesuggereerd dat de in de beschikking opgenomen tabel voor het hele jaar geldt. Dat is dus onjuist.

De omgeving van Zuideindseweg 25b

In de beschikking wordt de omgeving van het bedrijf omschreven als: *“De omgeving van het glastuinbouwbedrijf in kwestie kenmerkte zich de afgelopen decennia vooral door de aanwezigheid van glastuinbouwbedrijven, overige bedrijfscomplexen, kantoorgebouwen en verspreide en geconcentreerde woonbebouwing, alles met een hoge verkeersintensiteit.”*

Op basis van deze omschrijving wordt in de beschikking melding gemaakt dat de omgeving van het bedrijf te typeren is als zonering E4.

Een omgeving als beschreven laat zich binnen de systematiek van de Algemene richtlijn betreffende lichthinder typeren als: 'gebied met een hoge omgevingshelderheid', zone E4.

Daarin zijn in beginsel de hoogste grenswaarden toegestaan.

In de uitgave 'Algemene richtlijn betreffende lichthinder' wordt tevens aangegeven dat onder lichthinder wordt verstaan 'het ten gevolge van een verlichtingsinstallatie ontstaan van ongewenste visuele neven- effecten bij meer dan een nader bepaald percentage van personen buiten de groep van personen waarvoor de verlichtingsinstallatie oorspronkelijk bestemd is.' En dat onder de toevoeging: 'Een zekere overlast is toelaatbaar.' De typering zonering E4 is gebaseerd op de in de aanvraag omschreven omgeving van het bedrijf.

Te hanteren parameter	Toepassingscondities	E1 natuur gebied	E2 landelijk gebied	E3 stedelijk gebied	E4 stadscentrum/ industriegebied
E _v (lux) op de gevel	dag- en avond 07.00 – 23.00 uur	2 lux	5 lux	10 lux	25 lux
	nacht* 23.00 – 07.00 uur	1 lux	1 lux	2 lux	4 lux
I (cd) elk armatuur	dag- en avond 07.00 – 23.00 uur	2500 cd	7500 cd	10000 cd	25000 cd
	nacht 23.00 – 07.00 uur	0 cd	500 cd	1000 cd	2500 cd

De typezonering E4 Industriegebied is absoluut onterecht. Dat B&W deze zonering zonder meer heeft overgenomen duidt op gebrek aan kennis van de lokale situatie..

De omschreven omgeving is vrij eenvoudig te controleren door op Google Maps het adres Zuideindseweg 25b op te zoeken en van daaruit met afstand de omgeving te bezien van bovenaf. Dan valt daarbij op dat:

- **ten westen:** een historisch polderweg lint met daarnaast een woonwijk van ca. 8000 inwoners tot op minder dan 200 meter afstand van de kas gelegen. In bijvoorbeeld de Delphy-studie uit 2016 wordt melding gemaakt dat TNO onderzoek heeft aangetoond dat 5% tot 15% van de bevolking in Nederland matige of ernstige hinder ondervindt van lichtuitstoot van o.a. verlichte kassen. Een veel grotere groep heeft echter eveneens hinder.

De gezondheidsraad geeft diverse negatieve effecten van dergelijke lichthinder op de mens aan (Hinder van nachtelijk kunstlicht voor mens en natuur, Gezondheidsraad, Den Haag, 2000).

- **ten zuiden:** het bedrijf grenst aan een natuurgebied dat op 50 meter afstand (aan de overzijde van de N470) gebied gelegen is dat van oudsher deel uitmaakt van de EHS (ecologische hoofdstructuur) en voorts is aangewezen als waardevol weidevogelgebied. Omdat dit terrein aangemerkt is als compensatie natuurgebied zijn de afgelopen decennia veel inspanningen verricht door B&W om in dit gehele Zuidpoldergebied (dus inclusief het terreindeel dat ingesloten is tussen N470, Zuideindseweg en het bedrijf van aanvrager) qua de natuurwaarden te beschermen c.q. op te waarderen. Naast het vastleggen in het bestemmingsplan als natuur is dit bijvoorbeeld gedaan door het niet aan te laten aantasten door de oprukkende verstedelijking, hoogspanningsverbindingen zijn onder de grond gelegd, wallen tegen geluidhinder en lichthinder en -verstoring zijn aangebracht, etc. Ook is geen openbare verlichting langs de weg aangebracht en er wordt een regime gehanteerd waarin de donkerte wordt beschermd.

Niet voor niets is dit gebied door de provincie Zuid-Holland is aangewezen als "bijzonder provinciaal landschap", als onderdeel van de landschapsstructuur Midden Delfland.

Het Zuidpoldergebied zou oorspronkelijk een forse ecologische doorkoppeling naar het Balij-Bieslandgebied krijgen (zie lange termijnvisie gemeente Pijnacker-Nootdorp). Later is die belangrijke en noodzakelijke kwaliteitsverbetering (groen en blauwe dooradering midden door het tuinbouwgebied) helaas gemarginaliseerd. De natuur kan zelf geen inbreng leveren en delft vervolgens het onderspit tegen andere belangen!

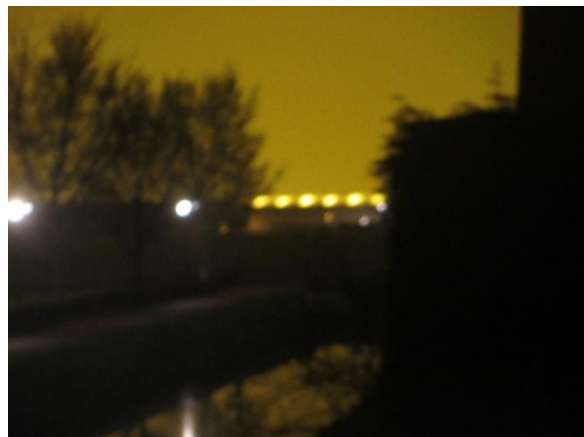
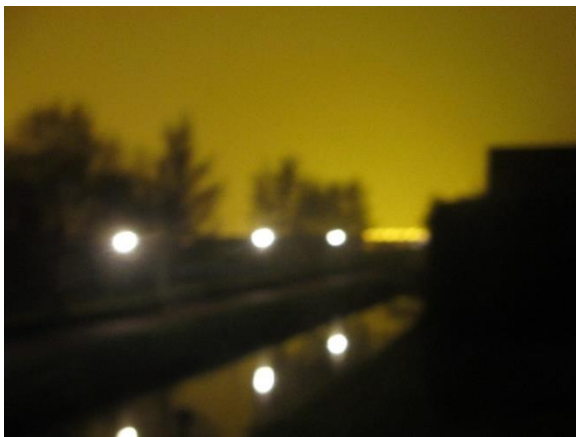
- **ten oosten:** een open weidegebied dat historisch verbonden is met de Zuidpolder en nu ingeklemd is tussen kassen. In de nabijheid van de kas van aanvrager ligt de beschermde bergingsplas: de Lepelaarplas (zie bestemmingsplan). Die flinke plas ten oosten van het bedrijf (en direct naast tuinder Duijvestijn) is de vaste domicilie van een voor onze omgeving vrij zeldzame zilverreigerpopulatie. Bij de aanleg van de Komkommerweg wordt extra afscherming tegen licht- en geluidoverlast aangebracht om deze populatie te ontzien. Daarnaast is bij het vaststellen van het bestemmingsplan Duurzame Glastuinbouwgebieden een onderzoek naar de vleermuizen verricht die toen ook werden aangetoond. Verstoring van vleermuizen kan zich volgens dit rapport al voordoen bij 0,25 tot 0,50 lux.

- **ten noorden:** een klein kassengebied met een daarin opgenomen kleine woonwijk en verspreide bebouwing op iets grotere afstand.

Hierna enkele foto's om te illustreren wat de impact is van de rozenkweek aan de Zuideindseweg 25b.

2018 11 april 02.50 uur in de nanacht. Temp ca 10 graden C, na regen en geen wind. Afstand tot kas 440m.

2018 10 april 5.30 uur in de nanacht. Temp ca 8 graden, droog weer en geen wind. Afstand tot kas 440m.

De zeer grote rozenkas ligt in zuidelijke richting direct tegen het Compensatienatuurgebied en het waardevolle weidevogelgebied Zuidpolder aan. Duidelijk zichtbaar is de forse lichthinder: een vale geel-oranje gloed, vooral afkomstig van de bovenzijde van de kas, die in

alle richtingen nadrukkelijk en tot in verre omtrek aanwezig is.

De avond- en nachtsituatie verandert daardoor in een onnatuurlijke spookwereld. Deze ongewenste situatie is structureel aanwezig als gevolg van 'de maatwerk-oplossing assimilatieverlichting'.

De verlichte kassen in onderhavig tuinbouwgebied liggen op de trekroute met de Groene Keijzer als tussenstap/eindstation. Ook als voedseltekroute wordt dit gebied gebruikt. Veel vogels cirkelen boven verlichte kassen als gevangen in de lichtbundel. Bij zoveel licht zijn weidevogels ook 's nachts actief en dat zou niet moeten. Bij het iets verder gelegen Ikea is door overmatige belichting van de parkeergarage de gehele weidevogelpopulatie al vertrokken. Dit is zo opvallend scherp in de tijd te zetten dat het als causaal verband kan gelden.

Nachtvogels zoals uilen kunnen niet meer in de nabijheid foerageren. Hun leefgebied wordt elk jaar kleiner en het aantal uilen neemt al jaren af. Ook vleermuizen ervaren hinder, hetzij door afstoting hetzij aantrekking, mede omdat insectenleven en –gedrag eveneens door te veel licht wordt verstoord. Ook in de wijk Emerald, direct naast de ontheffing aanvrager, is de achteruitgang van de vleermuispopulatie merkbaar (minder gespot).

Het industriegebied waar naar wordt verwezen is in zuid-westelijke richting op 1,5 km afstand gelegen. De kantoorgebouwen die worden genoemd komen binnen een straal van 2 km niet voor of liggen verscholen achter andere objecten. De stelling dat er een verkeersintensieve weg aanwezig is, geldt in ieder geval niet voor de Zuideindseweg zelf (historisch lint) en ook niet binnen de woonwijk ernaast. De N470 (deze heeft een regionale bestemming) heeft, zoals hierboven al is aangegeven, geen straatverlichting ter hoogte van het bedrijf en is ook bewust "donker" gehouden. Een speciaal aangebrachte aarden wal voorziet in licht en geluid afscherming van het verkeer op de fauna ernaast. De verkeersintensiteit A13 ligt op ruim 1 km afstand, heeft hoge schermen ter voorkoming geluidshinder in de aanliggende woonwijk en het tuinbouwbedrijf (de rozenkweker) ligt nog een stapje verder weg.

De onder de Beoordeling genoemde stelling: *"De mate waarin hinder plaatsvindt of mensen hinder ondervinden is afhankelijk van omgevingsfactoren. De omgeving van het glastuinbouwbedrijf in kwestie kenmerkte zich de afgelopen decennia vooral door de aanwezigheid van glastuinbouwbedrijven, overige bedrijfscomplexen, kantoorgebouwen en verspreide en geconcentreerde woonbebouwing, alles met een hoge verkeersintensiteit"* op grond waarvan de conclusie wordt getrokken: *"Een omgeving als beschreven laat zich binnen de systematiek van de 'Algemene richtlijn betreffende lichthinder'" typeren als: 'gebied met een hoge omgevingshelderheid', zone E4. Daarin zijn in beginsel de hoogste grenswaarden toegestaan."* is dan ook volstrekt onjuist.

De stellingen *"Lichtemissie heeft effect op het leef- en (foerageer)gedrag van nachtvogels, insecten en vleermuizen. Het (historische) gebruik van het gebied (zone E4), en dit niet - zoals hiervoor al aangegeven, uitsluitend vanwege de aanwezige glastuinbouw - is beperkend voor lichtgevoelige diersoorten. De lichtemissie door dit glastuinbouwbedrijf kan merkbaar zijn op wat verspreid liggend groen met vooral een recreatieve functie. Daaronder bevonden zich geen locaties die van belang zijn voor lichtgevoelige soorten. Van verstoring is geen sprake, omdat het de voortzetting van een bestaande situatie betreft"* en : *Vermindering van de lichtemissie zoals de wetgeving voorstaat zal een positief effect hebben*

op de lokale ontwikkeling van lichtgevoelige soorten. Gezien de huidige situatie zullen deze het gebied echter zeer beperkt of niet gebruiken. Uitstellen van de maatregel zal ook geen negatief effect hebben op de soorten zoals deze op dit moment in het gebied voorkomen.” zijn daarom onjuist. Het onderhavige bedrijf is de grootste veroorzaker van de lichtvervuiling in de wijde omgeving en de natuur en de inwoners van Delfgauw ondervinden hier in ernstige mate hinder van. Deze overweging in de beschikking en daaraan verbonden conclusie ten aanzien van de negatieve invloed op de natuur gaat volledig voorbij aan de werkelijkheid en kan daarom niet overeind blijven.

Onze conclusie is dat de juiste zoneringsindeling een richtingsafhankelijke combinatie van zones 1, 2 en 3 is. Echter omdat de lichthinder die aanvrager veroorzaakt zich niet laat richten maar rondom effect heeft en vooral ook koepelvormig naar boven, zal de beperking van het natuurgebied en het bewoond gebied er naast het zwaarste moeten wegen. Zoals hierboven al is aangetoond, is in de beschikking waar dit bezwaarschrift zich op richt, dus ook v.w.b. de zoneringsindeling aan de feitelijke situatie ter plekke volledig voorbij gegaan.

Best beschikbare technieken

In de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht is de begripsomschrijving voor Best Beschikbare Technieken (BBT) als volgt omschreven: *“voor het bereiken van een hoog niveau van bescherming van het milieu meest doeltreffende technieken om de emissies en andere nadelige gevolgen voor het milieu, die een inrichting kan veroorzaken, te voorkomen of, indien dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken, die – kosten en baten in aanmerking genomen – economisch en technisch haalbaar in de bedrijfstak waartoe de inrichting behoort, kunnen worden toegepast, en die voor degene die de inrichting drijft, redelijkerwijs in Nederland of daarbuiten te verkrijgen zijn; daarbij wordt onder technieken mede begrepen het ontwerp van de inrichting, de wijze waarop zij wordt gebouwd en onderhouden, alsmede de wijze van bedrijfsvoering en de wijze waarop de inrichting buiten gebruik wordt gesteld”.*

B&W heeft niet aannemelijk gemaakt dat zij onderzoek gedaan heeft naar de mate waarin BBT door het bedrijf zijn ingezet teneinde het beoogde doel van het beperken van de lichthinder op natuur en mens te bereiken. Daarbij heeft zij in strijd gehandeld met WABO artikel 2.14.

Nu heeft het er alle schijn van dat slechts de algemeen aangevoerde argumentatie “Met de huidige stand der techniek is het echter de komende jaren nog niet mogelijk om zonder maatwerk op een economisch verantwoorde wijze in Nederland rozen te telen.” klakkeloos is overgenomen en bovendien absolute prioriteit krijgt t.o.v. andere belangen en waarden. Aanvrager heeft op geen enkele wijze zijn standpunt onderbouwd, noch heeft B&W daar navraag naar gedaan. Economisch niet verantwoord betekent dat de continuïteit van het bedrijf daardoor in geding komt. Minstens zou de aanvrager dus de kosten van mogelijke maatregelen (uitgesplitst naar deelmaatregel) onderbouwd moeten aandragen en ook inzage moeten geven in de gedeponeerde jaarrekening van de B.V.. Nu dit alles ontbreekt kan niet anders dan worden geconstateerd dat B&W zeer onzorgvuldig tot hun beschikking gekomen zijn en is er geen grond aanwezig voor een beschikking waarin volledig aan de wensen van aanvrager wordt voldaan.

Ook het impliciet gehanteerde uitgangspunt dat het naleven van zelfs delen van dergelijke normen bij dit bedrijf niet mogelijk is, is ronduit ongeloofwaardig. Een reden die meespeelt voor het hernieuwd toekennen van maatwerk is het door de sector aangevoerde argument dat 'de wens en de hoop was' dat aanpassingen sneller effect te zien zouden hebben gegeven. Daarom is een respijt voor de komende 3 jaar (opnieuw) nodig en in deze ruime mate. B&W is ten onrechte gezwicht voor deze "alles-of-niets"-benadering.

In door teler aangevoerd onderzoek van Delphy uit 2016 is sprake dat 16% van de huidige rozentelers wel aan de vigerende normering kunnen voldoen. Het blijkt dus wel degelijk mogelijk, doch bedrijfsgerelateerde moverende redenen leiden er in het onderhavige geval toe dat een "alles-of-niets"- situatie wordt voorgespiegeld als oplossing. Een oplossing waarin B&W volledig en ongenueanceerd in mee zijn gegaan op basis van onvolledige/onjuiste informatie en zonder navraag van bedrijfseconomische gegevens van het bedrijf.

Uit de vele onderzoeken van de rozenteelt blijkt dat er tal van ontwikkelingen gaande zijn die het in toenemende mate mogelijk maken om **volledig** te voldoen aan de normen en die overzienbare investeringen vereisen met een acceptabele terugverdientijd. Daarbij wordt overigens ook onderkend dat op bepaalde punten enige concessies moeten worden gedaan aan het winstmaximalisatie streven van de kweker ten faveure van de omgeving. Nu blijven in de afweging van B&W deze factoren buiten beschouwing waardoor een onevenwichtige beschikking op onzorgvuldige wijze tot stand is gekomen. Door een vrijbrief qua lichtafscherming krijgt zo **de kweker alle voordelen en alle hinder wordt afgewenteld op de mens en natuur in de omliggende omgeving.**

Evenwichtige afweging: zorgvuldig bestuur in redelijkheid en billijkheid

De invloed van lichthinder op de omgeving is aanzienlijk. Nederland spant daarbij de kroon qua lichtvervuiling (zie ook de foto's vanuit satellieten). De invoering van scherpe wettelijke normen (98% afscherming) was daarom een absolute noodzaak. Echter toen deze wetgeving werd ingevoerd heeft de tuinbouw met name voor rozenteelt gepleit voor een overgangstermijn via maatwerk. Dat heeft geleid tot afspraken over een maatwerk overgangstermijn tot 2017 (maar men wilde daarbij het liefst toch op 0% afscherming blijven) tot in 2017. Het nemen van aanvullende maatregelen (verlichting, afscherming, warmte- en luchtbehandeling, etc.). Echter tot nu toe is verbetering onvoldoende van de grond gekomen c.q. wordt het door de tuinbouw als bezwaarlijk ervaren c.q. naar (nog) later verschoven.

In artikel 1.1a Wet milieubeheer ('Wm') is de algemene zorgplicht opgenomen. Iedereen moet voldoende zorg voor het milieu in acht nemen en moet voorkomen dat door zijn/haar handelen nadelige gevolgen voor het milieu optreden. Deze bepaling geldt dus evenzeer voor B&W. Met het afgeven van de onderhavige beschikking handelt B&W in strijd met dit wetsartikel, aangezien zij aantoonbaar onvoldoende zorg voor het milieu in acht heeft genomen en niet heeft voorkomen, dan wel gedeeltelijk teruggedrongen. dat door haar handelen nadelige gevolgen voor het milieu optreden. Zij had in deze beschikking een veel genuanceerder standpunt moeten innemen en daarin minimaal een stimulans voor het bedrijf moeten opnemen om daadwerkelijk bij te dragen aan milieubevorderende dan wel minder milieubelastende maatregelen.

Dat nu B&W van de gemeente Pijnacker-Nootdorp voor de tweede keer sinds 2013 een beschikking, met carte blanche voor lichthinder afgegeven en dit voor dit bedrijf waarin lichthinder en -vervuiling ongelimiteerd kan plaatsvinden, doet geen recht aan zorgvuldig bestuur dat in redelijkheid en billijkheid afwegingen maakt tussen het maatschappelijk belang van omwonenden en omliggende natuur en het economisch belang van de ondernemer. Dat betekent immers dat B&W van mening is dat er sedert 2013 zich geen enkele progressie heeft voorgedaan in de teeltontwikkelingen in de sector waarin dit bedrijf werkzaam is. Tal van rapporten, waaronder het in 2017 verschenen rapport “LED sleutel in roos naar energiezuinig telen zonder lichtuitstoot”, tonen anders aan.

Voorts accepteert B&W zonder nader onderzoek de uitgangspunten van de kweker ten aanzien van zijn productiewerkwijze en kan de aard en omvang van zijn productie ongewijzigd blijven totdat er uiteindelijk **een kant-en-klare volledige oplossing** beschikbaar is.

Het ontbreken van een zorgvuldige afweging blijkt ook uit het feit dat in de twee andere beschikkingen die met een identieke strekking vrijwel tegelijkertijd aan de orde zijn (Kooltuin 1 Delfgauw, Balijade 6 Pijnacker) dezelfde omgevingomschrijving is opgenomen terwijl het 3 uiteenlopende locaties zijn. In alle drie de beschikkingen staat:

“De omgeving van het glastuinbouwbedrijf in kwestie kenmerkte zich de afgelopen decennia vooral door de aanwezigheid van glastuinbouwbedrijven, overige bedrijfscomplexen, kantoorgebouwen en verspreide en geconcentreerde woonbebouwing, alles met een hoge verkeersintensiteit..... Een omgeving als beschreven laat zich binnen de systematiek van de ‘Algemene richtlijn betreffende lichthinder typeren als: ‘gebied met een hoge omgevingshelderheid’, zone E4. Daarin zijn in beginsel de hoogste grenswaarden toegestaan”.

Hierboven is al aangegeven dat deze beschrijving, evenals in de twee genoemde overige gevallen, onjuist is.

Samenhang met overige beleidsdoelstellingen ontbreekt

De gemeente kent op tal van gebieden beleidsdoelstellingen, onder meer op het gebied van duurzaamheid en klimaatneutraliteit en CO₂-uitstoot (zie bijvoorbeeld: Pijnacker-Nootdorp op weg naar een energieneutrale samenleving, januari 2016). Gegeven het feit dat de glastuinbouw ongeveer 75% van het energieverbruik van de gemeente voor haar rekening neemt, is het redelijk dat individuele bedrijven in deze sector een substantiële bijdrage aan deze doelstellingen leveren en daarop worden aangesproken. In de onderhavige beschikking benut de gemeente op geen enkele wijze de mogelijkheid om het bedrijf te prikkelen op relatief korte termijn een merkbare bijdrage te leveren aan de energiereductie en de verandering van de CO₂-uitstoot. Dat is niet alleen een gemiste kans, maar ook een vorm van onzorgvuldig bestuur in de afweging van het algemeen belang versus bedrijfsbelang. De beschikking dient dus onder meer op dit punt eveneens te worden aangepast.

Als het B&W echt menens zou zijn met het terugdringen van de veroorzaakte milieuoverlast en zij het bedrijf zouden willen stimuleren milieumaatregelen te nemen, dan ligt een ontheffingsperiode van 1 jaar meer voor de hand met daarbij concrete afspraken over het toetsingsmoment en de inhoudelijke invulling van de criteria. Immers: de afgelopen jaren

heeft het bedrijf geen aangetoonde maatregelen genomen die bijgedragen hebben aan het verminderen van de onderhavige problematiek.

Enige bestuurlijk prikkel die mede gevoed wordt door het nader inhoud geven van gemeentelijke en provinciale beleidsdoelstelling op het gebied van verbeteren van de leefomgeving, het behoud van het natuurlijk karakter e.d. is daarom hard nodig. B&W heeft dat in deze beschikking volledig verzuimd. Wij achten dit van groot belang en we verwachten een aanpassing van de beschikking op dit onderwerp.

Activiteitenbesluit artikel 2.15 door B&W niet in beschouwing genomen

Ingevolge artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit milieubeheer 1e lid dient degene die een inrichting drijft alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder te nemen. Bij het vaststellen van de onderhavige beschikking is dit een uitgelezen mogelijkheid voor de gemeente hierop toe te zien en er voorwaarden aan te koppelen op basis van de volgende bepaling in lid 2: *“Het bevoegd gezag kan bij maatwerkvoorschrift een gefaseerde uitvoering van de verplichting, bedoeld in het eerste lid, toestaan waarbij rekening wordt gehouden met de bedrijfseconomische omstandigheden van de inrichting. Hierbij stelt het bevoegd gezag per maatregel een redelijke termijn vast waarbinnen die maatregel moet zijn uitgevoerd.”*

Daarbij kan B&W verplichten om binnen een te bepalen termijn onderzoek te verrichten of te laten verrichten waaruit blijkt of aan het eerste lid wordt voldaan. Indien uit het onderzoek blijkt dat nog niet wordt voldaan aan het eerste lid, neemt degene die de inrichting drijft de in het eerste lid bedoelde maatregelen binnen een door B&W te bepalen redelijke termijn.

B&W heeft in de onderhavige beschikking ten onrechte verzuimd een veel genuanceerder standpunt in te nemen ten aanzien van het percentage schermafdichting. Voorts hebben zij ten onrechte in de beschikking geen stimulans dan wel verplichting voor het bedrijf opgenomen om bij te dragen aan milieubevorderende dan wel minder milieubelastende maatregelen. B&W is hierdoor in gebreke gebleven en te kort geschoten in haar wettelijke taak.

Ons standpunt over afwijkingen van de normering is “maatwerk binnen grenzen”

De normen voor de lichtemissie-afscherming zijn, na het convenant van LTO Glaskracht met de Stichting Natuur en Milieu in 2006, vanaf 2009 na uitvoerig overleg met de sector tot stand gekomen. In het Activiteitenbesluit is de mogelijkheid opgenomen om op verzoek de norm aan te passen. Het bevoegd gezag heeft de mogelijkheid om op verzoek voor de nacht een lager percentage vast te stellen.

Het bevoegd gezag kan echter ook een hoger percentage vaststellen als dat noodzakelijk is voor het voorkomen van lichthinder of voor het beschermen van de duisternis en het donkere landschap.

Door de sector wordt telkenmale aangevoerd dat het de wens en de hoop was dat aanpassingen sneller effect te zien zouden hebben gegeven. Op dat soort toekomstgerichte verwachtingen kan echter in alle redelijkheid niet de keuze voor het volledig loslaten voor een periode van 3 jaar van enige norm gebaseerd worden. Daarvoor is dit onderwerp te indringend gekoppeld aan het welbevinden van mensen in de aangrenzende omgeving en van de kwetsbare natuur en ecologische structuur van die omgeving.

De intentie van maatwerk is naar onze mening dat er slechts sprake kan zijn van **bepaalde aanpassing**. Maar in ieder geval dat in alle redelijkheid de norm (waar al in 2006 en 2009 sprake van was en al bijna 10 jaar lang is voldaan) niet nog eens volledig terzijde geschoven mag worden. De keuze in de aanpassing van de norm kan daarbij gradueel zijn, dus niet meer een kwestie van aan-uit of alles-of-niets. Het ontbreken van enige nuance getuigt niet van zorgvuldig bestuur waarin naar redelijkheid en billijkheid afwegingen worden gemaakt en bekend gesteld.

In de beschikking staat vermeld: *"Bij de teelt van een beperkt aantal gewassen blijkt het **niet altijd mogelijk** om het noodzakelijke kasklimaat te realiseren als na de donkere-periode gedurende de nacht nog eens 74% moet worden afgeschermd"*. Dit suggereert dat er gradueel ontheffing wel mogelijk wordt geacht..

In de rozenteelt is volgens de aanvrager de situatie ontstaan waarbij de voor de teelt noodzakelijk geachte verlichting dusdanig veel warmte produceert dat dit in de onderhavige beschikking voor 99% van de tijd de voorgeschreven afscherming niet meer mogelijk maakt (tenzij de temperatuur minder dan of gelijk aan 0 graden is bij een windsnelheid van meer dan of gelijk aan 4 m/s; gegevens gebaseerd op metingen KNMI in de periode 2015-2018).

Rapportage verdient verbijzondering

In paragraaf 3 van de beschikking wordt gesproken over de rapportage en welke registratieonderwerpen daarbij in acht moeten worden genomen. Daarbij dient opgenomen te worden per welke tijdseenheid de registratie van de genoemde elementen plaatsvindt en ook over welke periode die rapportage dient te worden opgesteld en aan de handhavende instantie dient te worden toegezonden.

Werkingsduur beschikking is veel te ruim

B&W geven aan dat *"Door de maatwerkvoorschriften voor een beperkte periode te verlenen, is onderzoek naar alternatieven in voldoende mate geborgd."* Een verdere argumentatie waarom "beperkte periode" wordt omgezet in een periode van 3 jaar is niet te vinden. Uit bovenstaand betoog mag duidelijk zijn geworden dat de termijn van 3 jaar zonder enige vorm van nauwgezette beoordeling kortweg zonder verdere beoordeling uit de aanvraag tot maatwerk is overgenomen. Die nauwgezette beoordeling is een vereiste, maar heeft ten onrechte niet plaatsgevonden.

Conclusie

In de voorliggende beschikking wordt de term maatwerk ruimhartig ingevuld met een volledige ontheffing van de norm van 74% lichtafscherming en wordt onrecht het verzoek van aanvrager 1:1 overgenomen waardoor de lusten volledig voor de aanvrager komen en alle lasten worden afgewenteld op de natuur en de omwonende burgers.

De beschikking is gebaseerd op een onjuiste omgevingsbeschrijving en de daaraan gerelateerde zoningtypering.

In de onderbouwing is een onvolledige afweging geweest door:

- het volledig negeren van de mogelijkheid tot toepassing van best beschikbare technieken
- het negeren van de verplichtingen ten aanzien van de zorg voor het milieu en
- het handhaven op de verplichtingen uit Activiteitenbesluit milieu artikel 2.15.

Op grond van de aangevoerde argumenten kan naar onze mening B&W niet tot een beschikking komen waarbij de normering tot lichtafscherming in de nacht (74%) voor wederom 3 jaar volledig wordt losgelaten.

Er ontbreekt ten onrechte een zorgvuldige afweging waarin in redelijkheid en billijkheid tot het besluit gekomen kan zijn na een afweging tussen (on)mogelijkheden van de lokale omstandigheden en de aanpassing van de bedrijfsvoering en de mate, waarin lichthinder uiteindelijk wordt afgewenteld op mensen en natuur in de omgeving.